

Han kommer.

EN ADVENTSHISTORIE.

(Af Ernst Evers.)

1. Mægtig Brusen.

1. Kong. 19. 11. Og han sagde: Gak ud, og du skal staa hos Bjerget for Herrens Ansigt. Og se, Herren gik frem, og et stort og stærkt Vejr, som rev Bjergene og sønderbrød Klipperne for Herrens Aasyn; men Herren var ikke i Vejret, og der kom et Jordskælv efter Vejret, men Herren var ikke i Jordskælvet.

Ved Østkysten af Holsten, der hvor den blaa Sø omskvalper de høje Bøges Rødder, skuer den gamle Stad Oldenburg vidt ud over Havet.

For næsten ni Hundrede Aar siden var det: da talte Byens Murtinder og de høje Kirketaarne om en Magt, der vilde lægge sin Haand paa hele det skønne Land, der tilhørte de forvovne Vender.

I Oldenburg herskede dengang Biskop Benno. Stærk var hans Haand, men endnu stærkere var hans Ord. Med vældig Næve havde han nedhugget en af hine ældgamle Ege i Proves Lund. Venderne vare vegne sky tilbage. Men Biskoppen havde ladet sin Tordenrøst lyde langt ud over den vide Slette:

„Hør, I Vender, og tag eder mine Ord til Hjerte: eders hvide Gud, Belbog, er kun et Fantasi-billede af eders Daarskab, og eders sorte Gud, Zernebog, er et Skygebillede, som eders Haand har malet paa Væggen; og Prove, — hvor ofte I opstiller ham i den hellige Lund som Landets Skytsgud — vil falde. V or Gud alene vil beholde Marken, for vor Gud er den eneste sande Gud. Hans Arm vil udbrede Korset over eder, og I vil komme til at bo under Korsets Skygger.“

Da opløftede Venderne et mægtigt Skrig og slog Stridsøkserne, der var af Sten, imod hverandre; men Biskoppen hævdede sin Røst endnu engang, og den lod mægtigere end alt Folkets Larmen:

„Kristus er Konge; Kristus vil ogsaa komme til at herske over eder!“

Atter opløftede Venderne et vildt Skrig; men, fordi Biskoppen var omgivet af sine Kæmper, hvis Hjelme og Pansere blinkede i Solglansen, og hvis Sværd funkede som krydsende Lyn, vovede ingen at nærme sig, men stak Hovederne sammen og talte med hverandre i deres Tungemaal.

Da traadte Wago frem, en Mand af høj Vækst, med blaagraa, skarpe Øjne og horgult Haar, og vilde tale til sit Folk; men Biskoppen kendte Manden og tilraabte ham:

„Ti, blinde Hedning, og lad den alene Ordet, der vil tale i Jesu Kristi Navn, og der er udsendt af den hellige Kirke. Mørke vil eders Skove blive til det hellige Kors lyser i dem; men allerede ser jeg det lysne hist og her i Mørket. Se eder om: Gramdorferne har afkastet deres Syndeliv, og det hellige Kors er allerede hæftet fast paa de Kakøhler Ege, og Sandhedens Lære har forplantet sig fra Mark til Mark lige til Pløen og Bosau. Hvorfor vil I saa vedblive at gøre Modstand?“

„Prove har givet os Jorden,“ raabte den lange Wago, „og Belbog vil give os Himlen, — behold du derfor din Gud, der ikke har givet os noget, og lad os beholde vore Guder. Hvert Aar maa vi betale dig to Pennige, saa tag du dine Penge og lad os og vore Guder i Fred.“

„Eders Sjæle vil jeg have for Himmeriget,“ raabte Biskoppen og udmalede Himmerigets Skønhed for dem med lyse Farver, og skildrede Herrens Herlighed i en ildfuld Tale. Men de slog Stridsøkserne sammen og drog bort. Der var vel omtrent et Hundrede stærke, vaabendygtige Mænd, der drog vester paa for at holde Raad under Egens Skygger i Nærheden af Byens Mure. Biskoppen drog langsomt efter dem med sine Mænd. Nu aabnedes Byens Port for ham, og han forsvandt paa den anden Side af St. Johannis Kirken. Men Venderne pegede paa de fjerne blinkende Bølger og talte saalunde sammen:

„Byen har han taget fra os, og Havets Bølger kalder han sine, og det er hans Skibe, der nu farer ud af den tvedelte og betryggede Havn for at skaffe vore Rigdomme bort og hente fremmede Skatte hjem til ham selv. Har han ikke nok? Nu skalde vi endog give ham vore Hjertier, vore Guder og vore Trylleformularer?“

Saalunde talte de længe sammen. Men Wago traadte op paa en høj Sten og sagde:

„En mægtig Herre er han, I mine Staldbrødre, og mange Gange frygter jeg for ham, for mange iblandt os hænger allerede ved ham; men om han ogsaa har stor Magt og store Skatte, fattes der ham alligevel et: en Kvinde, der kan udlægge de hellige Tankesprog for ham og tyde ham de Tegn, der staa paa Himlen og gaar hen over Jorden. Men det har vi: en Seerske, som Belbog har givet os. Op! Lad os drage hen til Hytten i Krattet, hvor den graahaarede Eranja bor, og lad os drikke Mod af Visdommens Kilde.“

„Det var et Ord til rette Tid,“ svarede Erijo den stærke, han, som kunde rykke armtykke Ege op med Rod. „Eranja skal sige os sine vise Tankesprog.“

Den graahaarede Eranja boede histovre i Krattet, netop der, hvor de Kakøhlers og Bahrendorfers Marker stødte sammen. Egskoven bredte sig vidt om hendes Hytte. Vildtsvinet strejfedes gennem Krattet og fandt rigelig Næring i Agerne, men Eranjas spidse Pil havde alt nedlagt mangan Grynter, og mangan en Skovdue, der flagrede hen over Egetræernes Toppe, var lydløst sunken ned

for hendes Fod. Kun et lille Stykke Havejord kiggede frem mellem Ege og Bøg, og i den lille Have groede Kaal og Roer kun smaat og kummerligt, fordi Eranja ikke kunde udrydde Trærødderne, og fordi Solstraalerne kun sparsomt i Skarsommertiden kunde bane sig Vej gennem Skoven.

Langt borte fra al Samkvem med Verden laa Eranjas Hytte; men naar hun vilde tyde Tidens Tegn og se Menneskebørnernes Færd, gik hun op paa den Høj, der kun laa to Hundrede Skridt fra hendes Hytte. Der under Kæmpeegene laa der en Kæmpehøj. En vældig Klippeblok hvilede paa mægtige Stene. I Klippens Fordybninger havde Venderne i Eranjas Ungdomstid ofret Fjendernes Blod til Prove; men siden Biskoppens Magt bestandig var tiltagen, var Menneskeofrene blevne færre. Engang — for tredsindstyve eller halvfjersindstyve Aar siden — havde Eranja ogsaa set Ilden flamme under Kæmpeegene og havde som Barn selv baaret Brænde dertil. Det var dengang, at Venderne havde brændt deres tapre Fyrste Balbos Læg. Hundrede Mænd havde skubbet Klippeblokken til Side og stillet Askekruset ind i Gravkammeret, havde ogsaa lagt Stridsøkser og de gyldne Ringe, den afdødes Hæderstegn, ved Siden af Askekruset, havde igen skubbet Klippeblokken hen paa dens Plads ved Hjælp af mægtige Løftestænger. Det var altsammen sket, mens Eranja endnu var Barn, da hendes Fader levede og kunde fortælle hende om Folkets Heltegerninger. Men siden den Tid havde Biskopperne faaet større og større Magt og kaldte Ligenes Oprørdning en hedensk Vederstyggelighed. Og naar der en enkelt Gang opsteg Røg fra Skovene, da kom ogsaa Biskoppens Mænd straks for at forhindre, at man stødte an mod kristne Sæder.

Men det kunde selv den mægtige Benno ikke forhindre, at Eranja paa den klare, solvarme Dag sad deroppe paa den mægtige Klippeblok og læste i Skyernes Flugt, hvordan hendes Folks Skæbne vilde blive. Der sad hun og saa over til den himmelblaa Sø, hvor Biskoppens ladede Skibe bare Skatte ud og ind, og hendes Læber hviskede:

„Brus du skulpende Hav, saa at Menneskebørnene mærker, at Havets Magt er mægtigere end Menneskets! Skum, du fraadende Hav; en Varulv er du, der æder Landets Marv og Ben. Her røver du, hist giver du! — Tidens Tand har sluttet Trokabspagt med dig: jeg ser, hvor I begge bider og bryder, nager og klager — og histovre ser jeg Byen synke ned fra den Højde; — jeg ser Vandet vige og forsvinde; jeg ser Biskoppens Trone sønderplattet. — Skum, du fraaden Hav.“

Og hendes Blik svæver hen over Marker og Skove, Derede ved Søen bor Landgreven, en mægtig Herre; men han er frafalden sine Fædres Tro og bærer Korsets Tegn paa sin blanke Hjelme. Eranjas Hjerte bæver i hendes Bryst, naar hun tænker paa Landgreven. Hendes Blik svæver vidt omkring. Landsbyens Huse og Hytter kan hun ikke se, fordi Skoven skjuler dem; men i Aanden ser hun de frie Vender, der bebod Landsbyen. Ak, mange, mange er allerede frafaldne fra deres gamle Skikke og deres gamle Guder, enkelte ofrer endnu hemmeligt paa den høje Sten i Krattet og anraaber Belbog. Men der er en — han er hendes Stolthed og hendes Glæde. Han bor paa det skønneste Gods i hele Landsbyen. Gerno, den slanke, blonde Yngling er det. Det er en Søn af hendes Fætter. Klart er hans Øje, trofast hans Hjerte, stærk er hans Haand. Han er ikke nogen Skat skyldig. Biskoppens Mænd har hentet sig Tiende i hans Lade; men han givet dem den han har ikke. Han bor i Firlandsbyen Kakøhl i den stadseligste Bondegaard. Af og til kommer han paa Besøg i Krattet. Han er en Yngling paa fem og tyve Aar. Mangan smuk Jomfru har kaste sit Øje paa ham; men han lader kun til at have Øje for sit Folks Historie og Skæbne. Fremmede finder ham ofte stolt og kold; men Eranja har læst inderlig Deltagelse i hans Blik, da han forrige Vinter sad ved hendes Sygeleje; hun har set, hvor hjertensglad han var, naar han kunde bringe hende en saftig Dyreryg og selv turde berede den til hende paa Spiddet; hun har set, hvordan en skjult Taare stjal sig ned ad hans brune Kind, naar hun fortalte ham om hans Folks foruds Hærlighed, om deres mægtige Bedrifter og om de mange frafaldne, der var bleven de gamle Guder utro. —

Gerno er den bedste af dem alle. — Seerskens Blik svæver videre. Nede i Dalen til venstre ser hun Røg stige op til Himlen. I hendes Ungdomstid var der kun Skov — ikke andet end tætt Skov; men en Dag kom der fire kraftige Mænd med Hustru, Barn og Tyende; de nedsatte sig i den dybe Dal, gravede Jordmonnet om til Agerland og plantede Korsets Tegn der, hvor de ældgamle Ege før havde staaet. Det var den gamle Eranjas dybeste Hjertesorg, for Bahrendorfene lod Plovene køre tæt op til hendes Hytte, og paa den anden Side af den, tæt ved Markskellet, plantede de Korset, det foragtede Kors. Men Eranja turde ikke omstyrte det; saa havde hun faaet svære Straffe, for Biskoppen kendte hende godt og havde allerede for tre Aar siden taget hende for sig og prøvet paa, baade ved Trusler og Løfter at faa hende til at afsverge sin Tro. Biskoppens Mænd kom af og til hen til Eranja for at omvende hende, for de vidste, at hun stod i stor Anseelse hos Folket, og at Sagnet gik, at hun ikke kunde dø, men altid vilde staa Venderne bi med sine vise Raad i Kampen mod Kristendommen. De vidste, at hun af Skyernes og Ørnens Flugt kunde profetere for Folket, og at hun saa godt som nogen Præst kunde kaste Bøgestave og læse Runer.

Den hvidhaarede Seerskes Øje bliver mørkere og mørkere. Histoppe, hinsides den lille Landsby ligger der andre Landsbyer, og hun hører Jammerskrig lyde op fra Dalene og fra Højene, fra Hytterne og fra Gaardene; for den mægtige Død drager histovre over Landet: videre — videre strækker den „sorte Død“ sin griske Haand ud.

Biskoppens Sendebud havde for otte Dage siden sagt til hende: „Se, det er Guds Straf, fordi I ikke vil søge Tilflugt og Hvile i den hellige Kirkes Skød.“

„Det er Gudernes Straf,“ havde hun svaret, „fordi nogle af vore har svigtet deres Tro.“

Nu gaar den sorte Død gennem Landet som en grisk Ulv, og Folkets Dødsklager giver Genlyd over Skove og Høje. Hele Landsbyer uddør og Ligen bliver liggende i Husene, ingen begravder dem. Mange Vender bryder op for at undfly den grumme Død og den forhadte Kristendom.

Eranjas Bilk er mørkt.

Pludselig løfter hun sit Hoved, og hendes skarpe Øje spejder i Dalen. En vidunderlig Blanding af kvindelig Hjertensgodhed og mandig Kraft lyser ud af hendes Aasyn. Kæbebenene er stærkt fremtrædende, og det graa Øje ligger dybt under de mørke Øjenhaar; dybe Furer strækker sig hen over Kinderne til den indfaldne, tandløse Mund. Læberne mumler vise Tankesprog, Øret lytter til Larmen, der kommer nærmere. Nu kan hun tydeligt høre Stridsøksernes Klirren og hendes Folks Sang. De synger om Himlens deroppe og om Helvede derede. Helvede er en Strøm med Mudder og Sværd, hvorigennem de ugudelige maa vade.

I stivende Strøm Staar der og vader Snigmordere Og Menedere Og de, som begæred Den andens Viv. Den Strøm vælter fremad Gennem Dale af Edder, Af Slam og af Sværd. Dens Navn er Slidur.

„Det er et med os beslægtet Folks Sang. Den kom fra Norden ind i vore grønne Skove,“ siger Eranja, og det lyser i de gamle Øjne.

„Moder!“ sagde Wago og traadte ud af Mændenes Skare, „vi kommer for at se dit Aasyn og høre, hvad du har at sige os. Se, mørke Uvejrs-skyer drager hen over Venderne, og Ulykken kommer susende som en Stormvind gennem vore Skove: med illsomme Skridt kommer den sorte Død farende histovre fra og berøver os vore Hustruer og Børn. Udtyd os Himlens Tegn og den Røst, der opstiger fra Jordens Dybde. Hvad har Guderne i Sinde med Venderfolket? Se, i Dag har Biskop Benno igen lagt Haand paa vor Helligdom. Skal vi bøje os for hans stærke Arm? Nej, aldrig skal det ske! Skal vi hævne Skændselen og overfalde og nedstøde ham, naar Natten falder paa?“

Rank og ophøjet stod den hvidhaarede, vise Eranja paa de mægtige Stene. Et friskt Lufttræk fra Havet for hen over Markerne og susede gennem Egene. Seerskens snehvide, opløste Haar bølgede i Vinden; et klart Lys lynede fra hendes Øjne. Stave, som hun holdt i Haanden, kastede hun op i Luften, saa at de faldt spredt ned paa Kæmpehøjen.

„I den mørke Nat vil I nedstøde Fjenden?“ spurgte Eranja. „Vort Folks Ædelmod siger: Øje for Øje, Sværd mod Sværd. Kamp — Kamp læser jeg paa Heltenes Grave og i Gudernes Tegn. Se en Glente kredser i Luften: — Sej! Sej! skriger den; men den vise, agter paa dens Flugt. Nu vender den sig didhen, nu herhen. Den levendes Skæbne vakler, og Vaabnernes vidtberømte Ros hælder snart til Venderne, snart til Modstandernes Side. Belbog være med eder og skærpe den hvasse Stridsøkse og forsøge Mændenes Magt. — Kampbrødre taler om at bøje sig? Skulde Korsets Træ herske over Stridsøksen?“

Da bruste en Bifaldsstorm gennem Mændenes Rækker. Men den gamle Kvinde sad en Stund paa Klippestenen med dybt, bøjet Hoved, som om hendes Tanker dvalde i det fjerne. Derpaa strakte hun den magre Arm ud og pegede paa Landet omkring dem.

„Se, hvor den mørke Sky drager hen over Markerne. En uheldsvanger Uvejrssky er det. Jeg følger den med Blikket. Først var den som en tæt Taage; men den bliver mørkere og mørkere. — Den drager over mod Gramdorf; der bor de, der har bøjet deres Ryg under Biskoppens Aag og deres Knæ for Korset. Døden kommer farende med Skyen. Se — hvad er det? Den drager forbi Gramdorf, henimod Geneni. I Landsbyen Geneni bor vore; — deres Huse gemmer Guderne. Skyen bliver staaende lige over Landsbyen — ve os! — ve os!“

„Ve os!“ raabte Mændene. Atter klirrede Vaabene, og vilde Eder og Forbandelser blev udslynget mod Bispestaden. Den gamle Eranja stod paa den høje Offersten, hendes klare Øjne gnistrede, hendes Arm var udstrakt, hendes Haand var knyttet.

„Krig — siger du, Moder?“

„Det siger jeg,“ svarede hun; „men Forsigtighed er Moder til Sejren, og stærke Mure bryder man ikke ved Stormløb. Vent Gudernes Vink og skærp Stridsøksen.“

„Vi afventer Vinket og skærper Økserne,“ gentog Wago.

Men de andre lod det genlyde gennem Skovene: „Blod og Krig!“

Derefter drog de atter bort.

Tre Uger derefter, da Vinden allerede begyndte at fare hen over Stubmarkerne, og Brombær-

rankens Frugt var bleven sort, vandrede en stærk, statelig Mand op ad den Skovsti, der fører lige forbi Eranjas Hytte, naar man vil til Bahrendorf. Hans Aasyn var alvorligt, men mildt og venligt. Han bar en Tvaersæk over Skulderen. Den var fuld af Gaver til Biskoppen. Ved Korset foran hendes Hytte havde Manden bøjet Knæ og sagte bedt et Fadervor. Hans Øjne svæver hen over Eranjas Have. Den gamle trækker netop Rødder op af Jorden til Maaltidet — Manden hilser venligt paa hende. Men hun ser mørk ud; en Uvejrssky har bredt sig over hendes høje, gennemfurede Pande, og hendes graa Øjne skyder Lyn.

„Forbandet være du og dine!“ raaber Eranja, „du, som har bortkastet dine Fædres Ørnehjerter og er bleven en Glente, der bærer det Aadsel, den har fundet i Skovens Lysning, hen til den fremmede; du, som nedkaster Gudernes Forbandelse over Venderne for deres frafaldne Børns Skyld.“

Manden stod stille og saa Eranja ind i Ansigtet.

„Eranja,“ sagde han, „jeg har lært det Ord af min Frelser: Gengælder ikke Skældsord med Skældsord, velsigner dem, der bander eder. Guds Velsignelse være med dig! Vær ikke blind, Eranja; vi fire Bønder derede i Landsbyen har aldrig gjort dig noget ondt. Dig er kun vederfaret godt af de Kristne; men naar du taler om Gudernes Forbandelse over de frafaldne, saa ved du endnu ikke, hvad der er foregaaet derede. Gud den almægtige er dragen hen over Landet som en Uvejrssky. Da er de fromme Gramdorfer vandret ud paa Marken — Stine Wietsch anførte dem — der sank de ned paa Knæ og anraabte deres Herre om at tage sin Vrede og sin Straffedom bort fra dem, og — Uvejrsskyen drog bort og vendte sig mod Geneni. Du kender dem, der bor der, de dyrker næsten allesammen de døde Afguder. Nu raser Døden i Landsbyen som Ulven i Faarehjorden. Se, Eranja, saaledes taler Gud til vort Folk, og hvem der har Øren at høre med, han høre. Fremtiden vil fortælle om den kristelige Bøns Magt, og nu er det allerede blevet et Mundheld mellem Bønderne, naar en omvender sig, at sige: „han vender om som Gud for Gramdorf“. Tænk derpaa, Eranja.“

Og førend hun kunde faa sagt et Ord, var den Bahrendorfer Bondemand forsvunden. Men hun saa efter ham som et bisk Vildsvin; hun knyttede Hænderne og mumlede:

„Forbandelse! Blod og Krig!“

II.

SAGTE SUSEN.

1. Kong. 19. 12.—13. Og efter Jordskælvet kom en Ild, men Herren var ikke i Ilden. Og efter Ilden kom en stille, sagte Susen. Og det skete, da Elias det hørte, omsvøbte han sit Ansigt med sin Kappe, og gik ud og stod i Døren til Hulén.

Stormvinden suser i Egene og Regnskyllene gøre Stierne ufarbare. Intet Menneskeasyn lader sig se i Hytten, det være da en Jæger, der strejfer gennem Skoven og som bringer sit lagtbytte ind til Eranja; for Eranjas Arm er bleven kraftløs, og hun kan kun møjsommeligt rejse sig fra sit Leje. Gerno, hendes Slægtning har villet hente hende over til Landsbyen, men før end hun godvilligt skulde forlade sine Hytte, maatte en Offersten glide ned i Havet. Da bredte Gerno hende et blødt Leje af tørt Løv og Halm, bredte to store bløde Lammeskind derover og kom selv hver Uge for at se til sin Fæster. Af og til sender han ogsaa en Karl over til hende med en stegt Hjortekølle. Lang er den gamles Dag i den ensomme Hytte, men endnu længere Natten, naar Sønnen flyr hendes trætte Øjne, og de triste Billeder af hendes Folks Liv og Død drage hen over hendes Leje.

Aftenskyggerne sanker sig over Jorderiget. Den hvidhaarede Eranja sidder i sin Hytte, grubler og sukker. Stormen hyler, Uglen tuder i de mørke Ege ved Kæmpehøjen. Da paa en Gang forekommer det hende, at hun hører en menneskelig Røst kalde gennem den hyldende Storm. Hun vover næppe at trække Vejret. Hun lytter og lytter. Da gaar Døren op; for hverken Søm eller Stang, hverken Laas eller Slaa forhindrer nogen i at træde ind i Hytten, og derfor ser Eranja nu et blegt, ungdommeligt Ansigt, hvis spørgende Øjne hviler paa hender. Lyset fra Fyrrespaanen falder lige paa Døren og paa den indtrædende. Det er en Jomfru paa henvend tyve Aar, slank og smidig af Vækst, Ansigtet hvidt og rødt som en liflig Æbleblomst. Kummer og Klage talte ud af de blaa Øjne, men Stormen og Regnen havde kastet en svag Rødme over Kinderne. Det lyse Haar var bundet sammen i Nakken med et rødt Baand, og paa hendes Bryst hang et Sølvkors i et rødt Baand.

Da Jomfruen havde set paa Eranjas Ansigt, for hun forskrækket tilbage og hviskede: „Eranja!“

„Ja, netop!“ gentog en barsk Stemme, og de dybtliggende Øjne fæstede sig forskende paa den unge Piges Ansigt.

„Ja, du vort Folk frafaldne Hund har set rigtig. Korset paa dit Bryst taler om din Skændsel. Hvad vil du her?“

„Bede om Herberge for Natten, for jeg har forvildet mig i Skoven; min Fod er sønderrevet af Rankerne, mine Klæder gennemblødt, jeg er sulten.“

(Fortsettes.)